

CEGESOMA - Rijksarchief

NIEUWSBRIEF

Nr 75 Mei - 2022

NIEUWS

BELGIUM WWII

Focus op het verzet met nieuwe artikelen en 6 filmpjes met antwoorden op kernvragen over het thema.

► Lees meer en bekijk de video's

DAGEN VAN DE JONGE HISTORICI

Alle samenvattingen van de tijdens deze dagen gepresenteerde masterscripties zijn beschikbaar.

► Lees meer

CALL FOR PAPERS

Een CfP voor een symposium in het CegeSoma op 7 en 8 november 2022 over media en cultureel leven in bezet West-Europa (1940-1945). Voorstellen van bijdragen verwacht voor 1 juli.

► Lees meer

ONDERZOEK

'Van San Francisco tot Anderlecht, op het spoor van mijn oom de piloot', of hoe onderzoek voeren naar een familieverleden wanneer een oceaan u scheidt van de plaats van het gebeuren ?

► Lees meer

AGENDA

ONTMOETING PUBLIEKSGESCHIEDENIS

De vzw 'Vrienden van het CegeSoma' organiseert op 8 juni een conferentie-debat met de titel 'Oekraïne : de schok van het nationalisme tijdens WOII' met Alain Colignon, in vraaggesprek met Chantal Kesteloot.

► Lees meer

COLLOQUIUM 'DE KOUDE OORLOG EN BELGIE'

75 jaar na de Trumandoctrine over de indamming van de Sovjetinvloed, nodigt het CegeSoma u op 17 juni uit voor een overzicht van de Belgische dimensies van de Koude Oorlog.

► Lees meer

INTERNATIONAAL COLLOQUIUM

Du 23 au 25 juin 2022, le CegeSoma et le Laboratoire de recherches historiques (LaRHIS)/UCLouvain vous convient à un colloque international 'The Great(er) War of Military Occupations in Europe. Antecedents, experiences and legacies'.

► Lees meer

FOCUS OP DE COLLECTIES

HET COMMUNISME IN DE BIBLIOTHEEK VAN HET CEGESOMA

Overzicht van onze imposante collectie werken en artikelen over dit thema.

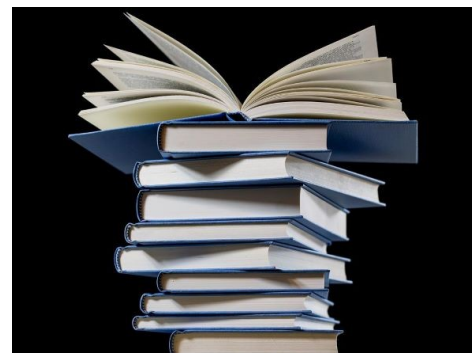
► Lees meer en bekijk de video

PUBLICATIES

GEASSOCIEERDE ONDERZOEKERS

Werp een blik op de nieuwste publicatie van de geassocieerde onderzoekers van het CegeSoma.

► Lees meer

Luchtvaartsquare 29 / B-1070 Brussel / België
Copyright © CegeSoma / Rijksarchief, *alle rechten voorbehouden*

[Home](#) » [News](#) » Belgium WWII, focus op het verzet

Belgium WWII, focus op het verzet

Via de website Belgium WWII wil het CegeSoma de verworvenheden valoriseren van het onderzoek over WOII om zo bij te dragen tot een betere kennis over deze periode. In de laatste bijdragen die online werden gebracht stond vooral het verzet en al wat errond draait in de kijker, zoals in de artikels over [het Nationaal Legioen](#) en zijn leider [Paul Hoornaert](#). Maar wat laatst online kwam ging niet enkel over het verzet.

De gouverneurs: een individuele kijk en een synthetische benadering

Stap voor stap wordt de thematiek vervolledigd. Enkele maanden geleden maakten we reeds gewag van het online brengen van de biografieën van een aantal gouverneurs. Intussen zijn er nog een aantal bijgekomen zoals van [Georges Doyen](#), [Jacques Dewez](#) of [Emmanuel de Croÿ](#). Een zeer recent artikel over de [gouverneurs](#) behandelt het belang van deze functie, het behoud ervan in oorlogscontext en het gewicht van het benoemingsbeleid dat op dat niveau gevoerd werd.

Bijzondere lotgevallen

In de laatste online bijdragen staat de website stil bij een aantal bijzonder lotsbestemmingen. De rode draad is dat ze ondanks een buitengewoon engagement in de vergetelheid zijn geraakt. Dat is onder meer het geval bij [Marina Chafroff](#), de eerste vrouw die op 31 januari 1942 door de bezetter ter dood werd veroordeeld en werd onthoofd voor

feiten gepleegd in België. [Victor Martin](#) is weliswaar iets bekender maar zijn engagement liet geen belangrijke sporen na in het collectief geheugen. Maar er waren ook verzetsmensen die zelf enigszins onzichtbaar wilden blijven. Dat is bijvoorbeeld het geval met [Hector Demarque](#), alias Clarence, die zeer actief was in de inlichtingen- en actienetwerken maar waarvan het moeilijk blijft de levensloop te reconstrueren, al was het maar omdat de betrokkene zelf besloot zijn archief over te laten aan het *Imperial War Museum*.

Bijzondere dagen

Bijzondere lotgevallen werpen licht op bepaalde vormen van engagement maar ook sommige dagen die bepalend waren voor de geschiedenis van de bezetting en waarvan de verjaardag wordt herdacht zijn zeker van belang. Die dagen geven weliswaar op zich geen inzicht in wat op het spel stond maar het zijn niettemin momentopnamen die getuigen over bijvoorbeeld toenaderingen of een ommekeer in de strijd. [Op 10 maart 1942](#), bij het vertrek van een contingent Waalse vrijwilligers, voerden communistische weerstanders een driedubbele actie uit op het ogenblik dat ook de legers meer in actie kwamen. Diezelfde communistische middens slaagden er op [27 april 1942](#) te Bois-du-Cazier in om 300 kilogram dynamiet en 2000 ontstekers buit te maken, een teken dat de acties van het verzet heftiger werden.

Vijf essentiële vragen ...het verzet

Belgium WWII werd aangevuld met zes nieuwe video's over het verzet. Iedereen herinnert zich nog dat de website in het begin vooral bijdragen bevatte over de collaboratie en de repressie enerzijds en over het gerecht anderzijds. Die onderwerpen werden gekozen in functie van de mythes en voorstellingen die ermee gepaard gaan. Maar van meet af aan leek het ons onontbeerlijk dat ook het verzet ruim vertegenwoordigd werd op de website. Stap voor stap wordt die wens werkelijkheid. De zes video's vormen een uitstekende toegangspoort voor al wie zich snel [een idee wil vormen over het verzet](#), [zijn regionale verankering](#), [de inzet van vrouwen in het verzet](#) en [hun relatieve afwezigheid in het collectieve geheugen](#), [de erfenis van het verzet in België](#) of nog [de diversiteit van de bronnen](#) waarmee het nader kan bestudeerd worden. Naast de zes video's zijn er immers nog bijna tweehonderd steekkaarten die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de geschiedenis van het verzet. Kortom, dit thema wordt volop uitgewerkt.

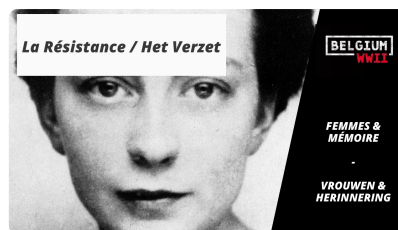
Wie, wat, waar, hoeveel?

In Vlaanderen

Vrouwen & engagement

Vrouwen & herinnering

Welke erfenis?

De bronnen

Ander nieuws

[EHRI-PP General Partner Meeting Praag 17 mei 2022](#)

[De prijs 2021 van de 'Stichting Geheim Leger 1940-1945' en de prijs 2021 van de 'Stichting Gérard Willemot'.](#)

[De slag om de Ardennen anders bekeken](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Gertjan Desmet,](#)

[Nieuwe catalogus voor de bibliotheek van het CegeSoma](#)

[Publicaties van onze geassocieerde onderzoekers](#)

[Balans van de studiedagen "Jonge Historici" - promoties 2020-2021](#)

[Media and cultural life in German-occupied Western Europe \(1940-1945\)](#)

[Bezet België.](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Élise Rezsöhazy,](#)

© **CegeSoma** | **Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht** | **02 556 92 11**

[Home](#) » [News](#) » Balans van de studiedagen “Jonge Historici” - promoties 2020-2021

Balans van de studiedagen “Jonge Historici” - promoties 2020-2021

Op 5 en 6 mei 2022 kwamen een dertigtal pas afgestudeerden van alle Belgische universiteiten, die waren geselecteerd op basis van de kwaliteit van hun eindwerk, een voorstelling geven van de resultaten van hun onderzoek. Collega-specialisten van beide wereldconflicten en van de Koude Oorlog, Michèle Corthals, Fabrice Maerten, Alain Colignon, Andreas Stynen, Chantal Kesteloot, Nico Wouters, Geneviève Warland en Michael Auwers, modereerden de debatten die na de presentaties werden gehouden en zorgden voor de omkadering van de twee studiedagen.

Dit jaar waren we vooral onder de indruk van de kwaliteit van de presentaties, de zin voor synthese en de vlotte communicatie van alle pas afgestudeerde deelnemers.

In plaats van de twee dagen - onvolledig - samen te vatten stellen we voor om kennis te maken met [het complete programma](#) en met samenvattingen van de verschillende bijdragen.

Op donderdag 5 mei kwamen volgende onderwerpen aan bod: “Netwerken in het hart van het verzet”, “Vrouwen en engagement”, “Bezettingen, samenlevingen en identiteiten”.

- Laurent De Coninck : [La Résistance en Belgique : Analyse sociologique du Groupe D du Service de Sabotage Hotton](#). ULB (P. Lagrou)
- Grégoire Gardin : [Boucle : un réseau oublié : étude des agents du réseau de renseignements Boucle et de son fonctionnement \(1942-1944\)](#). UCLouvain (E. Debruyne)
- Willem Konings : [“Verzetsnetwerken”: structuur en contacten binnen het Belgisch verzet \(1940-1944\)](#). KULeuven (M. Kohlrausch)

- Tibo Minsart : [*De aristocratie van het verzet? Een sociaalhistorische studie van de Inlichtingen- en Actieagenten van Mortsel.*](#) UAntwerpen (M. Beyen)
- Manon Mortier : [*Les malheureux Juifs! Aandacht voor de Jodenvervolging in de Belgische verzetspers \(1940-1944\).*](#) UGent (K. Aerts)
- Clara Folie : [*« On ne se méfie guère d'une femme... » : Les questions de genre au sein des services de passage de Monge et Eude Magnée dans la Belgique occupée de la Première Guerre mondiale.*](#) UCLouvain (E. Debruyne)
- Léa Buchkremer : [*L'engagement féminin dans la Croix-Rouge de Belgique pendant la Seconde Guerre mondiale \(1939-1945\). Une réelle contribution à l'émancipation?*](#) UCLouvain (E. Debruyne)
- Davina Beckers : [*Billy Bredohl. Itinéraires d'une militante germanophile dans la région d'Eupen \(1934-1951\).*](#) ULiège (C. Brüll)
- Florian Magrez : [*Les réquisitions allemandes en territoire occupé. Le cas du Tournais pendant la Première Guerre mondiale.*](#) ULB (P. Lagrou)
- Vincent Mazy : [*Entre occupation et libération. La prison secondaire de Liège \(Saint-Léonard\) entre 1914 et 1919.*](#) UCLouvain (X. Rousseaux)
- Jasper Snoeys : [*“Vlaandren, dag en nacht denk ik aan u!” Emoties en nationalisme in Vlaamse interneringskampen na de Tweede Wereldoorlog.*](#) KULeuven (A. Stynen)
- Rosalie Verbist : [*Vergeeten of vergeven? De totstandkoming van een Joods-flamingante identiteit na de Tweede Wereldoorlog.*](#) KULeuven (A. Stynen)
- Brice Prince : [*L'Oeuvre de Secours pour les Victimes de la Guerre en Belgique: le Canada au service des victimes de la guerre \(1914-1921\).*](#) ULB (S. Jaumain)

Op vrijdag 6 mei ging het over “Voorstellingen en percepties”, “België buiten de grenzen” en “Koude Oorlog”.

- Luna de Kerchove d'Exaerde : [*Émotions et humanisation de l'ennemi : La perception des Allemands par les occupés à Gand et à Lille pendant la Première Guerre mondiale.*](#) UCLouvain (L. van Ypersele)
- Edward Van Sumere : [*“Notre Grand-Duché”: de representatie van Luxemburg in de Belgisch-annexionistische propaganda tijdens de Eerste Wereldoorlog.*](#) KULeuven (L. Verpoest)
- Elise Huughe : [*“Régime d'un côté, nation de l'autre”: het begrip populisme in de spiegel van de jaren dertig. Een kritische discoursanalyse van toespraken door kopmannen van de partijen BWP, KPB, Rex en VNV \(1933-1939\).*](#) UGent (G. Deneckere)
- Théo Materne : [*Étude comparative de trois séries télévisées européennes sur la Seconde Guerre mondiale : Island at War, Un village français et Unsere Mütter, unsere Väter.*](#) UCLouvain (G. Warland)
- Hadrian Nevzadi : [*La réception du film noir dans la “Belgique francophone” d'après-guerre.*](#) ULB (P. Van Den Dungen)
- Vincent Gabriel : [*Histoire et mémoire des réconciliations belgo-allemandes en Belgique.*](#) UCLouvain (V. Rosoux)
- Emilien De Smet : [*La Belgique et le sort de l'Empire ottoman: d'une guerre à l'autre. Entre intérêts économiques et enjeux politiques, une petite puissance parmi les grandes \(1914-1937\).*](#) ULB (J. Sfeir)
- Line Maes : [*Internationale hulpverlening van het Belgische Rode Kruis in het Interbellum: de missie in Polen, 1919-1921.*](#) VUB (N. De Mûelenaere)
- Gerard Roig I Calvo : [*Les exils du catalanisme en Belgique \(1926-1975\).*](#) ULB (V. Fernandez Soriano)
- Sacha Habibi : [*Un appel à tous les démocrates belges épris de paix et de liberté ». Les solidarités avec la Révolution iranienne en Belgique \(1976-1978\).*](#) ULiège (C. Lanneau)
- Jeffrey Boom : [*Jacques Némery : révélations et itinéraire d'un Agent de Renseignements au début de la Guerre froide.*](#) UCLouvain (E. Debruyne)

- Maxime Liesenborghs : [*De lange weg naar Berlijn*](#). KULeuven (L. Verpoest)
- Tom Bellens : [*Anti-amerikanisme in België: 1945-1968*](#). VUB (W. De Ridder)
- Florent Kaddès : [*Les commémorations de la révolution d'octobre en Belgique \(1944-1991\)*](#). ULiège (C. Lanneau)
- Jonas Schalbroeck : [*From the horse's mouth: de perceptie van de Belgische ambassade in Washington op de Vietnamoorlog onder LBJ \(1963-1968\)*](#). KULeuven (I. Goddeeris)
- Bas Splet : [*De 'processie van Echternach' naar het 'voldongen feit': België en het NAVO-Dubbelbesluit, 1977-1979*](#). UGent (R. Van Doorslaer)
- Robert Vanormelingen : [*De laatste generaal van de Koude Oorlog. Werenfried Van Straaten, Oostpriesterhulp en de evolutie van hun anticommunisme*](#). KULeuven (K. Christiaens)
- Maite Van Den Borre : [*De nationalisatie van de Union Minière du Haut-Katanga : een breukmoment in de Belgoo-Congolese relaties*](#). UGent (R. Declercq)

Ander nieuws

[EHRI-PP General Partner Meeting Praag 17 mei 2022](#)

[De prijs 2021 van de 'Stichting Geheim Leger 1940-1945' en de prijs 2021 van de 'Stichting Gérard Willemot'.](#)

[De slag om de Ardennen anders bekeken](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Gertjan Desmet,](#)

[Nieuwe catalogus voor de bibliotheek van het CegeSoma](#)

[Publicaties van onze geassocieerde onderzoekers](#)

[Belgium WWII, focus op het verzet](#)

[Media and cultural life in German-occupied Western Europe \(1940-1945\)](#)

[Bezet België.](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Élise Rezsöhazy,](#)

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [News](#) » Media and cultural life in German-occupied Western Europe (1940-1945)

Media and cultural life in German-occupied Western Europe (1940-1945)

Oproep voor een symposium in Brussel (7-8 november 2022)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bezette Nazi-Duitsland het grootste deel van West-Europa, maar het bezettingsregime was niet overal hetzelfde. Sommige gebieden werden eenvoudigweg bij het 'Reich' gevoegd, terwijl andere door Duitse militaire autoriteiten werden bestuurd. Weer andere werden bestuurd door burgerlijke (Duitse en/of plaatselijke) autoriteiten. In alle gevallen gaven de Duitsers opnieuw toestemming voor lokale culturele activiteiten om op zijn minst een schijn van normaliteit te creëren voor de burgers en om de eigen (Duitse) politieke en economische belangen te ondersteunen. Kranten verschenen opnieuw en er waren weer radio-uitzendingen. Bioscopen, theaters en concertzalen openden weer hun deuren. In media- en cultuursectoren hervatten mensen hun activiteiten onder sterk wisselende Duitse controle. Terwijl de pers, de radio-omroep en de productie van filmjournaals vaak direct werden ingebed in het propaganda-apparaat van het Derde Rijk - met als doel de bezetting te normaliseren en sympathie voor Duitsland op te wekken - gaven contact met lokaal mediapersoneel aanleiding tot verschillende vormen van onderhandeling, conflict, compromis en zelfs verzet. Ondertussen, voornamelijk opererend vanuit Groot-Brittannië, mobiliseerden de Geallieerden eveneens film, radio en gedrukte media (vooral pamfletten) om invloed uit te oefenen op de buitenwereld, inclusief de bezette gebieden van Europa.

Het onderzoek naar de culturele, politieke, sociale en economische dimensies van propaganda in door de Nazi's bezette gebieden kent een rijke academische traditie. Toch is dit onderzoeksterrein nog lang niet uitgeput. Er is nog veel onderzoek te verrichten vanuit lokale, nationale en vooral transnationale invalshoeken. Er is ook nog een aanzienlijk potentieel voor interdisciplinair onderzoek. Dit symposium zal bijdragen aan de ontwikkeling van nieuw interdisciplinair en transnationaal onderzoek naar media en het culturele leven in het door Duitsland bezette Europa. Specifieke aandacht zal worden besteed aan de mogelijkheden en uitdagingen die de digitalisering van archiefcollecties, gedrukte kranten en audiovisuele bronnen bieden.

Voortbouwend op het symposium "*Cultures of Spectacle in German-occupied Belgium*" dat in maart 2020 in Brussel werd gehouden, heeft dit nieuwe symposium een bredere geografische reikwijdte (België, Frankrijk, Luxemburg en Nederland) en nodigt het academici en promovendi uit die onderzoek verrichten naar media en culturele activiteiten in de door Duitsland bezette landen tijdens de Tweede Wereldoorlog (1939-1945). Bijdragen over geallieerde propaganda gericht op bezette gebieden zijn ook welkom.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Het symposium vindt plaats op **7 en 8 november 2022**. Het symposium wordt in Brussel georganiseerd door het CegeSoma, de vierde operationele directie van het Rijksarchief en het Belgische expertisecentrum voor de geschiedenis van de conflicten van de 20e eeuw. (De conferentieplaats ligt op wandelafstand van het treinstation Brussel-Zuid). De inschrijving is gratis; voor lunch en drank in de pauzes wordt ook gezorgd.

De werktalen zijn Engels, Frans, Duits en Nederlands.

Wie interesse heeft, wordt vriendelijk verzocht dit [online formulier \(Engelstalig\)](#) in te vullen. Er wordt een abstract en een kort CV gevraagd. **Gelieve uw voorstel uiterlijk op 1 juli in te dienen**. Het adviescomité zal de abstracts beoordelen, een aantal voorstellen selecteren en een ontwerpprogramma opstellen. Alle geselecteerde onderzoekers zullen vóór 1 augustus op de hoogte worden gebracht.

Dit symposium wordt financieel ondersteund door de Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap (WOG) 'Spektakelcultuur - *Cultures of Spectacle*' (FWO-Vlaanderen), in samenwerking met het CegeSoma, het Instituut voor Mediastudies (IMS van de KU Leuven) en met Irhis (*Université de Lille*).

Organisatiecomité: Roel Vande Winkel (KULeuven), Louis Fortemps (KU Leuven – *Université de Lille*) en Chantal Kesteloot (CegeSoma/Rijksarchief).

Adviesraad: Bruno De Wever (UGent), Stéphane Michonneau (*Université de Lille*), Emmanuel Debryne (*Université Catholique de Louvain*), Stefan Goebel (*Kent University*), Brett Bowles (*Indiana University Bloomington*).

Ander nieuws

[EHRI-PP General Partner Meeting Praag 17 mei 2022](#)

[De prijs 2021 van de 'Stichting Geheim Leger 1940-1945' en de prijs 2021 van de 'Stichting Gérard Willemot'.](#)

[De slag om de Ardennen anders bekeken](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Gertjan Desmet,](#)

[Nieuwe catalogus voor de bibliotheek van het CegeSoma](#)

[Publicaties van onze geassocieerde onderzoekers](#)

[Balans van de studiedagen "Jonge Historici" - promoties 2020-2021](#)

[Belgium WWII, focus op het verzet](#)

[Bezet België.](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Élise Rezsöhazy,](#)

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

Van San Francisco naar Anderlecht: in de voetsporen van een nonkel-vliegenier

Hoe ga je op zoek naar het oorlogsverleden van een familielid wanneer de feiten zich voordeden aan de andere kant van de oceaan? Ziehier het geval van Monroe Gordon, crewlid in de US Air Force en in 1944 gered door Belgische verzetslui, en van de twee broers Steve en Rick Katz, vastberaden om 78 jaar later met hulp van het CegeSoma het verhaal van hun oom te reconstrueren.

4 februari 1944. Monroe A. Gordon, 27 jaar, is boordnavigator van de Dollie Madison, een B-17 bommenwerper van de US Army Air Force. Samen met negen andere bemanningsleden vertrekt hij op missie boven Frankfurt.

Monroe Gordon (linksachter) voor de *Dollie Madison*, februari 1944
(Privécollectie familie Katz)

November 2020, San Francisco. Steve Katz is geschokt wanneer hij ziet dat een neonazimilitant in zijn wijk affiches met het hakenkruis heeft aangebracht. Het doet hem herinneren aan een vage familiegeschiedenis, namelijk aan zijn oom die bij de US Army Air Force ging om tijdens de Tweede Wereldoorlog de nazi-overheersing in Europa te bestrijden. Katz voelt de nood om woorden en gezichten te kunnen associëren met die periode. Wat is er werkelijk met zijn oom gebeurd, wie zijn de mensen die hem hebben gered en tegen het Duitse leger hebben beschermd, wat is het verhaal van die jonge man die in Europa bleef om het nazisme te bestrijden? Een onderzoek wordt gestart.

4 februari 1944. De bommenwerper is aan het terugkeren van zijn missie boven Frankfurt als plots motorproblemen optreden. De piloot ziet zich verplicht om de kruishoogte van de Boeing terug te brengen van 9000 naar 900 meter, en draagt de rest van de bemanning op hun parachutes klaar te maken om te springen.

December 2020. Steve en Rick Katz weten alleen dat hun oom aan boord was van een bommenwerper die tijdens WOII "ergens in Europa" neerstortte en dat hij door onbekenden geholpen werd. De enige andere elementen waarover ze beschikken, zijn een foto van hun oom in uniform en zijn stamnummer. De speurtocht kan beginnen: ze moeten het insigne identificeren, contacten leggen, bronnen opzoeken en geleidelijk aan inzicht krijgen in de context.

4 februari 1944. Monroe Gordon moet met de parachute zijn vliegtuig verlaten en komt neer op enkele kilometers van Bergen (Henegouwen) nabij het dorp Montignies-lez-Lens.

Portret van Monroe Gordon (1943), teruggevonden in het archief van de familie Katz

Montignies-lez-Lens (Henegouwen, België), waar vliegenier Monroe Gordon op 4 februari 1944 een noodlanding maakt

Januari 2020. In een verslag van de militaire inlichtingendienst van de *US Army Air Force* met als titel "Escape and Evasion" vindt Steve Katz een lijst met de namen van personen die zijn oom onderdak hebben gegeven en hebben beschermd gedurende acht maanden na zijn gedwongen parachutesprong, zonder verdere details.

TOP SECRET.
I.S.9 (WEA)

APPENDIX "C" TO E. & E. REPORT No. IS9(WEA)6/35/662

If further circulation of this information is made, it is important that its source should not be divulged.

No. 0688031 Rank 2d Lt Name Monroe A. Gordon

Date of Interview 6 September 44

Montignie Les Lens	M. Voss
Mons	M. Goddard, Marcel
Framerie	Mme. Quenon Mme. Van Chint
Blaregnie	Mme. Biron Mme. Mislian
Mons	M. Gaston Larivier

Uittreksel uit het verslag "Escape and Evasion", lijst van personen die Monroe Gordon in België hebben geholpen. (U.S. National Archives Catalog <https://catalog.archives.gov/id/5556283>)

April 2021. Dankzij het [Verzetsmuseum](#) leren Rick en Steve Katz over het CegeSoma en al vlug vragen ze een kopie van de persoonlijke dossiers van de verzetslui waarin het geallieerde bemanningslid Gordon vermeld wordt (interventie van het wetenschappelijk team en de [reproductiedienst](#) van het Centrum). Een eerste onbekend aspect wordt uitgeklaard: het is een zekere familie Vos die de vliegenier op de dag van het ongeluk heeft geholpen en opgevangen.

C O N F I D E N T I A L

ALLIED AVIATORS HELPED:

NAME AND A.S.N.	USA CRASHED	LODGED	RECEIVED FROM	PASSED ON
	OR DATE& RAF PLACE	DATE & NO DAYS		TO:
M.A. GORDON	USA 4 Feb 44 LENS	4 Feb 44 1 day	Picked up by Son, wife & BETE	M. BRIPPOUIL LENS

Uit het persoonlijk dossier van Maurice Vos, dat door de Staatsveiligheid is opgesteld in het kader van een verzoek om nationale erkenning van verzetsactiviteiten, blijkt dat de familie Vos gered Monroe Gordon en verborg hem slechts voor een korte tijd (CegeSoma Collecties)

5 februari 1944. Na zijn parachutelanding op Belgische bodem heeft Monroe Gordon verwondingen opgelopen aan de ribben en de benen. Hij wordt geholpen door de familie van Maurice en Louisa Vos. Hij krijgt burgerkledij en neemt zijn toevlucht in de boerderij van de familie. Wanneer Duitse soldaten komen zoeken naar Amerikaanse vliegeniers wordt hij in de schuur verstopt onder hooibalen.

September 2021. Rick Katz vindt souvenirs terug die zijn oom had bewaard, waaronder een foto van Monroe en Louisa Vos gedateerd op 5 februari 1944 – de dag na de crash – en ook brieven. Met een van die brieven, ondertekend door een zekere Nan Keen krijgen de broers Katz een beter zicht op wat er destijds gebeurd is. Na een aantal bijkomende opzoekingen ontdekken ze dat de familie Vos ervoor had gezorgd dat vijftien leden van de familie van dat Joodse meisje – toen gekend onder de naam Nan Miliband – verstopt werden over heel het dorp Montignies-lez-Lens. Nan en haar moeder Renée leefden ook ondergedoken op de boerderij van de familie Vos en ze waren er rechtstreekse getuigen van de gebeurtenissen van 5 februari:

“In de schuur zijn we op een ladder gekropen en we hebben hem bedekt met hooi alvorens onszelf dichtbij hem te verstoppn. Na enige tijd ging de deur van de schuur open en gewapende Duitsers kwamen binnen. Ze begonnen de hooischelven die beneden in de schuur verspreid waren te verplaatsen. We hebben ons verborgen en durfden bijna niet te ademen. Gelukkig besloten ze na

Louisa Vos en Monroe Gordon, 5 februari 1944
(Privécollectie Isabelle Pain)

enkele minuten te vertrekken en stelden dat er niemand in de schuur aanwezig was. [Eigen vertaling CegeSoma]
Bron : [The Telegraph](#)

Dankzij deze informatie over de families Miliband en Vos konden Steve en Rick in contact treden met Vincent Vagman, auteur van "*La Famille Miliband : Un demi-siècle dans les tumultes de l'Europe*". Vagman stelt Steve voor aan Isabelle Pain, de dochter van Renée Vos. De cirkel is nu rond en het verband is gelegd. Via dit verhaal vernemen Steve en Rick ook dat hun oom Monroe later meer zuidelijk heeft verbleven, in het dorp Blaregnies, op enkele kilometer van de Franse grens.

Februari 1944. Enkele dagen nadat hij door de familie Vos gered werd, neemt Monroe Gordon met een vals paspoort in het dorpje Blaregnies zijn toevlucht bij twee Belgische verzetsmensen.

28 september 2021. Steve Katz wendt zich opnieuw tot het CegeSoma om meer te weten te komen over de twee vrouwen die zijn oom geholpen hebben. De enige aanknopingspunten die hij heeft zijn enkele foto's die zijn oom heeft bewaard en twee namen – mevrouw Biron en mevrouw Mislaine – die vermeld staan in het verslag *Escape and Evasion*.

De vrouwen Miliband en Vos : v.l.n.r.:
Nan Miliband, Renée Miliband, Renée Vos,
Louisa Vos, 1943 (Privécollectie I. Pain)

28/09/21, 14.26 u. Steve Katz : "Tot dusver heb ik over hen geen informatie gevonden, ondanks het feit dat onze oom meerdere maanden bij hen verborgen bleef. Is er een middel om na te gaan of het CegeSoma dossiers heeft over deze vrouwen?"

28/09/21, 15.02 u., Fabrice Maerten (CegeSoma) : "Ik heb de persoonlijke dossiers van mevrouw Biron en mevrouw Mislain teruggevonden in de reeks persoonsdossiers van de Staatsveiligheid over de inlichtingen- en actieagenten (AA1333). Mevrouw Biron heet in werkelijkheid Julie Alterman, weduwe Biron, geboren op 20.03.1881; en mevrouw Mislain heet Adilie Alterman, weduwe Mislain, geboren op 30.05.1874. Het zijn dus twee zussen!"

Februari 1944. Naast Monroe Gordon geven de zussen Alterman ook onderdak aan drie andere bemanningsleden die zijn ontkomen aan de Duitse soldaten: Robert Walther, Lester Smith en Don Dahlin. Monroe Gordon blijft acht maanden bij de zussen Alterman, tot aan de bevrijding in september 1944.

De zussen Alterman met hun hond Flicka, en vliegeniers Lester Smith, Bob Walther, Don Dahlin, Gerald Miller, Monroe Gordon en Paul Herring, september 1944. (Privécollectie familie Katz)

September 1944. Na maanden zonder nieuws ontvangen de ouders en de zus van Monroe een telegram van de US Army Air Force waarin hen gemeld wordt dat de vliegenier leeft en zich in Londen bevindt.

Oktober 2021. Met de nieuwe informatie over Julie en Adilie Alterman nemen Steve en Rick Katz contact (via het museum MaquiStory te Silly, België) met Sylvie Dujardin. Met de leerlingen van de gemeenteschool van Blaregnies heeft deze onderwijzeres een opmerkelijk heemkundeproject op poten gezet over de zussen Alterman en de rol van het verzet te Blaregnies. Via Sylvie kwamen Steve en Rick in contact met leden van de heemkundige kring van Quévy – *Le Cercle des 10 Clochers* – die diepgaand onderzoek heeft verricht over deze geschiedenis.

December 2021. Na de reconstructie van het parcours van hun oom in België en het in kaart brengen van het netwerk dat hem had geholpen, besluiten Steve en Rick Katz hun onderzoek voort te zetten. Ze vragen aan het CegeSoma om de persoonsdossiers te kopiëren van andere weerstanders die een link hadden met de familie Vos en de zussen Alterman, om meer te weten te komen over de bredere context van het verzet in de Borinage.

Mei 2022. Anderlecht. Steve en Rick Katz, vergezeld door Ricks zoon Gary, brengen een bezoek aan de leeszaal van het CegeSoma. Het is een uitgelezen kans om eens de dossiers ter hand te nemen waarmee ze licht hebben kunnen werpen op het verhaal van hun oom, maar ook om een antwoord te zoeken op een paar vragen die nog open staan: hoe verliep een dag in het leven van een 27-jarige man die gedurende acht maanden verborgen zat bij twee zestigjarige zussen? Was de moed van de familie Vos, die niet alleen Monroe maar ook een vijftiental Joden hielp verstoppert, speciaal en uitzonderlijk, of maakte ze deel uit van een meer algemene houding? Waarom hebben sommige vrouwen die een sleutelrol speelden geen eigen dossiers met een erkenningsaanvraag? Wat motiveert een achttienjarige plattelandsjongen om bij het verzet te gaan en zijn leven te riskeren?

We hebben geprobeerd hen te helpen om een aanzet van antwoord te vinden op deze vragen alvorens ze de voetsporen van hun oom zijn gaan opzoeken in Montignies-lez-Lens en Blaregnies. We danken hen hartelijk dat ze hun verhaal met ons gedeeld hebben en verschillende documenten beschikbaar hebben gesteld voor dit artikel.

Lees het verhaal van Steve Katz ook op Twitter : https://twitter.com/steve_katz/status/1458821042617536514

Anne Chardonens, Hoofd van de sector Digitalisering

Steve Katz en neef Gary, in de leeszaal van het CegeSoma

Steve Katz met twee leden van het wetenschappelijke team van het CegeSoma : Anne Chardonens en Fabrice Maerten (Richard Katz © 2022)

- Doe je onderzoek naar iemand die deelnam aan het verzet in België en wil je weten of het CegeSoma informatie heeft? Neem contact met [Fabrice Maerten](#).
- Wil je reproducties van archiefstukken bestellen? Neem contact met onze [reproductiedienst](#).
- Wil je meer weten over de context van het verzet in België? Raadpleeg de bronnengids over het verzet "[Was](#)

[Home](#) » [Event](#) » Oekraïne : de impact van nationalistische strekkingen tijdens beide wereldoorlogen

Oekraïne : de impact van nationalistische strekkingen tijdens beide wereldoorlogen

Ontmoeting Publieksgeschiedenis van het CegeSoma (2022- 3) - Uitnodiging van de vzw "De Vrienden van het CegeSoma"

[CegeSoma in de kijker](#)   [Wereldoorlog I](#)   [Wereldoorlog II](#)   [Conferentie](#)

Lezing (in het Frans) met debat; genodigde: Alain Colignon (CegeSoma/Rijksarchief)

Debat gemodererd door Chantal Kesteloot (CegeSoma/Rijkarchief)

Zowel tijdens de Eerste als de Tweede Wereldoorlog vormde het grondgebied van Oekraïne de inzet voor een bittere strijd tussen twee grote nationalistische strekkingen die een imperialistische vorm hadden aangenomen: enerzijds deze van het Derde Rijk (in zijn twee verschillende versies) en anderzijds deze belichaamd door de Sovjet-Russische Staat. Het bezit van de rijke landbouwgronden waar in de ondergrond bovendien heel wat grondstoffen zitten (steenkol, aardgas, bauxiet, enz.) en die een belangrijke geopolitieke ligging hebben, moest ervoor zorgen dat de grootmacht die deze regio controleerde ook de rechtstreekse of onrechtstreekse heerschappij verkreeg over een groot gedeelte van het Zwarte Zeebekken en tegelijk kon beschikken over een belangrijk bruggenhoofd naar de olievelden van Koeban en de Kaukasus.

Maar niettegenstaande deze tegengestelde ambities is de Oekraïense bevolking, met vallen en opstaan en vaak met veel lijden, erin geslaagd een natie te vormen en een staatsstructuur op te richten, die van 1914 tot 1945 overeind bleef ondanks de lotgevallen van de geschiedenis.

De vzw "De Vrienden van het CegeSoma" nodigen u uit om dit onderdeel van de geschiedenis te ontdekken om zo een beter zicht te krijgen op waar het vandaag over gaat.

Alain Colignon is geschiedkundige van de universiteit van Luik. Sinds vele jaren leidt hij de bibliotheek van het CegeSoma/Rijksarchief. Hij schreef verschillende werken over de geschiedenis van de bezetting en over het privéleven in oorlogstijden. Zijn specialisaties zijn de collaboratie en het verzet en hij werkt momenteel aan een boek over de Waalse samenleving tussen 1930 en 1940.

Chantal Kesteloot is verantwoordelijke voor publieksgeschiedenis bij het CegeSoma/Rijksarchief. Zij is in het bijzonder geïnteresseerd in het fenomeen "herdenkingen" en de plaats van het verleden in de openbare ruimte, meer bepaald in de namen van straten en pleinen. Zij coördineert de website [Belgium WWII](#) en heeft verschillende publicaties op haar naam staan, waaronder "Walloon

Federalism or Belgian Nationalism? The Walloon Movement at the End of the First World War."

08/06/2022 - 12:30 - 14:00

Praktische info :

Waar: Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel

Wanneer: woensdag 8 juni 2022 (12.30 – 14.00)

Inschrijven verplicht isabelle.ponteville@arch.be of telefonisch op nummer 02.556.92.11

Aarzel niet om ook andere geïnteresseerden mee te vragen !

Opgelet ! Coronamaatregelen: *er zijn nog een aantal veiligheidsmaatregelen van kracht in het gebouw van het CegeSoma. Bij aankomst moet u uw handen ontsmetten. De zaal wordt tijdens en na de conferentie genoeg verlucht. Wij behouden ons het recht deze derde Ontmoeting Publieksgeschiedenis te annuleren als de gezondheidsmaatregelen dat vereisen. Alvast bedankt voor uw medewerking en begrip !*

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Frans

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Event](#) » De Koude Oorlog en België

De Koude Oorlog en België

Conferentie

CegeSoma in de kijker [Colloquium](#)

Op 12 maart 1947 kondigde de Amerikaanse president Harry S. Truman zijn doctrine over de *containment* of indamming van de Sovjetexpansie af. Hiermee ging volgens de traditionele visie de Koude Oorlog van start. Ondertussen zijn we 75 jaar verder en wordt vaak gezegd dat we in een nieuw soort Koude Oorlog zijn beland. Op 17 juni 2022 organiseert het CegeSoma een conferentie over de Belgische dimensies van de Koude Oorlog. We verwelkomen jullie die dag graag in onze conferentiezaal.

Programma

- **9u** : Onthaal
- **9u20** : Welkomstwoord - **Nico Wouters** (CegeSoma/Rijksarchief)
- **9u25** : De Koude Oorlog in de Belgische historiografie - **Michael Auwers** (CegeSoma/Rijksarchief)
- **9u40** : *Keynote - Seeing like a Small State? Belgium in the Cold War* - **Giles Scott-Smith** (Universiteit Leiden-RIAS Middelburg)

10u20 : koffiepauze

Eerste sessie (chair : **Geneviève Warland** (*Université catholique de Louvain*))

- **10u40** : De roddelfabriek. Nieuwe dossiers in de archieven van de Poolse communistische inlichtingendiensten - **Idesbald Goddeeris** (KULeuven)
- **11u10** : *Des espions de la Stasi en Belgique? Méthodes et enjeux du service de renseignement est-allemand en Belgique (1967-1989)* - **Marie Bouvry** (UCLouvain)
- **11u40** : *ITT and the Cold War and their leading role in creating a private security network* - **Marc Cools** (BISC-UGent-VUB)

12u10 : Lunch

Tweede sessie (chair : **Christoph Brüll** (*Université du Luxembourg*))

- **13u10** : *Entre pragmatisme et idéologie : le PCB et le commerce avec la RDA pendant la Guerre froide* - **Thomas Briamont** (ULiège)
- **13u40** : *Contested solidarity for the East: Opérations Villages roumains and the end of the Cold War* - **Manuel Herrera Crespo** (KADOC-KULeuven)
- **14u10** : Van het Belgische Bezettingsleger naar de Belgische Strijdkrachten in Duitsland: gewijzigde Belgisch-Duitse relaties, 1945-2004 - **Jan Van Der Fraenen** (*War Heritage Institute*)

14u40 : koffiepauze

Derde sessie (chair : **Kenneth Bertrams** (*Université Libre de Bruxelles*))

- **15u** : *Belgium as a site of transnational activism during the Cold War: reflections and perspectives from international archives, 1950s-1980s* - **Kim Christiaens** (KADOC- KULeuven)
- **15u30** : De FedTwin Belcowar: een nieuw onderzoek over de politiek-economische positie van België in de Pax Americana - **Bart Kerremans** (KULeuven) en **Dirk Luyten** (CegeSoma-Rijksarchief)

16u : Afronding

16u10 : Receptie

17/06/2022 - 09:00 – 17:30

PRAKTISCHE INFORMATIE

Waar : Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel

Wanneer : Vrijdag 17 juni 2022 (9u – 17u30)

Inschrijving : Verplicht ten laatste op dinsdag 14 juni 2022: isabelle.ponteville@arch.be of **02.556.92.11** met vermelding

of u gebruik wenst te maken van een broodjeslunch.

Deelname : 5,00 €.

Deelname met lunchpauze : 15,00 €.

Gelieve vooraf te betalen op de rekening van het CegeSoma: IBAN: BE12 6792 0045 0092 - BIC: PCHQBEBB + als mededeling: 17 juni 2022 + naam en voornaam. **Na betaling bent u meteen ingeschreven.**

Geef dit bericht zeker door aan eventueel andere belangstellenden !

Opgelet ! Coronamaatregelen : In de gebouwen van het CegeSoma blijven een aantal veiligheidsmaatregelen van toepassing. U moet bijvoorbeeld uw handen ontsmetten bij aankomst. De zaal zal vóór en na de lezing goed verlucht worden. We behouden ons het recht voor om deze conferentie te annuleren indien de gezondheidsmaatregelen het niet mogelijk maken om op de voorziene datum een dergelijke bijeenkomst te organiseren. Dank voor uw medewerking en begrip.

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Nederlands

Engels

Frans

TREFWOORDEN

[Koude Oorlog](#)

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Event](#) » THE GREAT(ER) WAR OF MILITARY OCCUPATIONS IN EUROPE

THE GREAT(ER) WAR OF MILITARY OCCUPATIONS IN EUROPE

Antecedents, experiences & legacies

Wereldoorlog I [Colloquium](#)

23-24-25
JUNE 2022

German officers conversing with women and child in rail yard (Wyn, 1918). DeCaloyer Library, Southern Methodist University

the GREAT(ER) WAR
of MILITARY OCCUPATIONS
in EUROPE

Antecedents, experiences & legacies

arch
CEGESOMA
Square de l'Aviation 29
1070 Brussels

REGISTER ON
upgg.hypotheses.org

INTERNATIONAL CONFERENCE

fnfs UCLouvain iacchos 3 ÓLWZO ZMS

De conferentie wil inzicht bieden in de verschillende vormen die de bezetting aannam tijdens de Eerste Wereldoorlog en hiervoor betere analytische categorieën uitwerken. We willen de bezettingen met mekaar in verband brengen en vergelijken op Europees en zelfs wereldvlak, vragen stellen over de transferts ertussen, en ze meer algemeen bekijken op een lange termijn en in het ruime perspectief van imperialistische overheersende regimes. We kijken verder dan de bezettingen door de Centrale Mogendheden en gaan na of de militaire aanwezigheid van de Entente al dan niet als een bezetting kan worden gedefinieerd. We treden ook buiten het gebruikelijke tijds kader van de Grote Oorlog.

De internationale conferentie is bestemd voor zowel ervaren als beginnende onderzoekers. We willen graag een debat aangaan over de bezettingen en nodigen alle belangstellenden uit om in te schrijven. De presentaties zijn **in het Engels** en na elke sessie volgt een panelgesprek.

Het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (Rijksarchief in België) en het *Laboratoire de recherches historiques (UCLouvain)* organiseren deze conferentie in samenwerking met het *Leibniz Institute for the History and Culture of Eastern Europe*, het *Zentrum für Militärgeschichte und Sozialwissenschaften*

van de Bundeswehr, het *Fonds national de la Recherche scientifique* in België en het *Institut d'analyse du changement dans l'histoire et les sociétés contemporaines* en het *Département d'Histoire* van het UCLouvain.

[Hier vindt u het programma](#)

23/06/2022 - 09:30 – 25/06/2022 - 16:15

PRAKTISCHE INFORMATIE

Wanneer ?: 23 - 25 juni 2022

Waar ?: CegeSoma - Luchtvaartsquare 29 - 1070 Brussel

Prijs: 15,00€/dag (Lunch en koffie inbegrepen)

Inschrijven: met [het formulier](#) op de website

Contact: occupations2022@gmail.com

[Link naar het programma](#)

Organiserend comité :

- Emmanuel Debruyne | Professor aan de Université catholique de Louvain
- Pieter Lagrou | Professor aan de Université libre de Bruxelles
- Gwendal Piégais | Dr. In de Geschiedenis van de Université de Bretagne occidentale
- Élise Rezsöhazy | Dr. In de Geschiedenis van de Université catholique de Louvain en wetenschappelijk medewerkster bij het CegeSoma (Rijksarchief)

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Engels

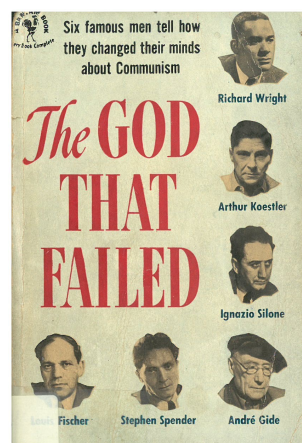
© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

Het Communisme in de Bibliotheek van het CegeSoma: dood en toch springlevend...

'Het Communisme in de Bibliotheek van het CegeSoma: dood en toch springlevend...'. Onder die titel nodigen wij u uit om het elfde thema te ontdekken in onze reeks 'Afspraken met de bibliothecaris'. Elke thema dompelt u onder in onze collecties en wordt geïllustreerd met een video en begeleidende tekst over de informatie erover in onze bibliotheek.

Bekijk de elfde video 'Afspraken met de bibliothecaris: 11. "Het Communisme in de Bibliotheek van het CegeSoma: dood en toch springlevend...'

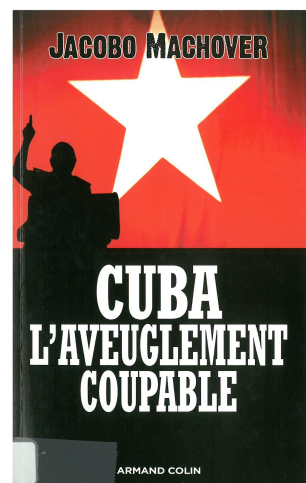

Zoals iedereen waarschijnlijk weet heeft het communisme zowel in zijn pure ideologische vorm, die vele nuances kent, als in zijn belichaming in partijen, een stempel gedrukt op de 20^e eeuw; in die mate dat sommige historici er niet voor terugdeinzen om hem het etiket "rode eeuw" te geven of om hem te herleiden tot een "korte 20^e eeuw" waarvan het begin en einde – ten minste in Europa – werden bepaald door de opkomst (1917) en het verval (1991) van dit politieke denken.

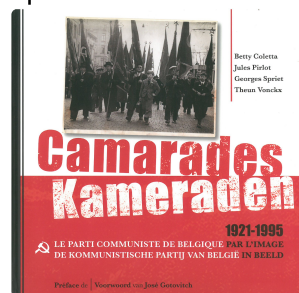
De generatie historici die het CegeSoma boven de doopvont hield – *grosso modo* personen geboren tussen 1940 en 1945 – had eerder tegengestelde (of tegenstrijdige) visies op het communisme en zijn politieke en sociale impact. Maar ze

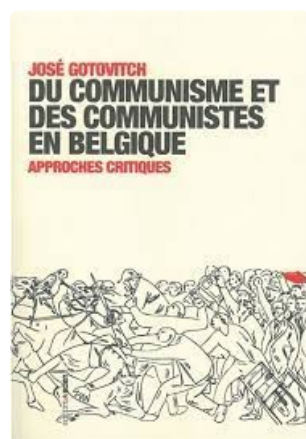
beschouwden het als een belangrijk feit waar men niet omheen kon om ons tijdperk te kunnen bevatten. En de Bibliotheek van het Centrum ging dus onherroepelijk mee in deze kijk op de zaken en verzamelde – op een min of meer geslaagde manier – tientallen, honderden, duizenden titels over dit onderwerp, zoals beknopte wetenschappelijke encyclopedieën, dunne polemische brochures, droge ‘filosofische’ uiteenzettingen of romans waar de verbeelding centraal staat. Die ijverige queeste, die een halve eeuw geleden begon, wordt vandaag nog altijd voortgezet met dezelfde eclecticische aanpak van in het begin, zonder uitsluitingen of vooroordelen, van het meest theoretische trotskisme tot het meest versterkte stalinisme, van de begindagen van de Oktoberrevolutie tot de val van de Berlijnse Muur, en of het nu gaat om het communisme als gedachtegoed, partijstaat of oppositiebeweging: het resultaat is tamelijk indrukwekkend.

Het zou onbegonnen werk zijn om in deze rubriek alle titels op te sommen die in onze Bibliotheek aanwezig zijn: het zijn er immers te veel, en in bijna alle belangrijke Europese talen. Om een idee te geven: als je in de zoekmotor van de Bibliotheek de term “communisme” (in NL en FR) ingeeft krijg je 328 hits, tegenover 154 voor het Engelstalige “communism”. Dat is natuurlijk veel, maar het is heel wat minder dan wanneer je het (zelfstandig of bijvoeglijk) naamwoord “Sovjet” ingeeft, wat 618 resultaten oplevert... De strekkingen in de formulering of effectieve toepassing van het marxistisch-leninistisch denken droegen klaarblijkelijk niet allemaal dezelfde voorkeur weg. Wanneer we nog altijd naar de trefwoorden kijken zien we dat het “trotskisme” ondanks zijn kortstondig bestaan nagenoeg op gelijke voet staat met het “maoïsme” dat toch eerder een tastbare werkelijkheid vertegenwoordigde. En met zijn tientallen “hits” heeft Cuba van onderzoekers en journalisten schijnbaar meer aandacht gekregen dan Noord-Korea...

Wat de recente en minder recente geschiedschrijving betreft kan onze instelling er wellicht prat op gaan dat ze beschikt over nagenoeg de belangrijkste werken over alle aspecten van het communisme, vanaf zijn ontstaan tot zijn val, van rood naar driekleur, volgens de geslaagde formulering van José Gotovitch in “Du rouge au Tricolore” of voor de tragische gedaante van *The God that Failed* (dixit Arthur Koestler...en een aantal anderen) die het voor velen had aangenomen. Voor iedere nuance in de ideologie zijn er ruime wetenschappelijke verwijzingen, evenals voor talrijke van haar tot op zekere hoogte bevolgen navolgers die al dan niet kinderen waren van hun tijd, zoals Joseph Jacquemotte, War Van Overstraeten, Ernest Mandel, Jacques Grippa en Marcel Liebman.

Oningewijden die deze politieke familie in Belgische context willen bekijken kunnen terecht bij de (tweetalige) Akten van de studiedag te Brussel op 28 april 1979, met de sobere titel “De Communistische Partij van België (1921-1944)”, in 1980 uitgegeven door de Stichting Jacquemotte., of ze kunnen een meer recent werk raadplegen van José Gotovitch, *Du communisme et des communistes en Belgique : approches critiques* (2012).

Om over deze kwestie een andere klok te horen luiden kan die lectuur worden aangevuld met *La peur du rouge* (onder leiding van P. Delwit en J. Gotovitch), een collectief werkstuk dat in 1996 werd uitgegeven onder auspiciën van de ULB. Tenslotte mogen we niet vergeten dat het communisme weerstand heeft opgeroepen die meer was dan een dialectische reactie.

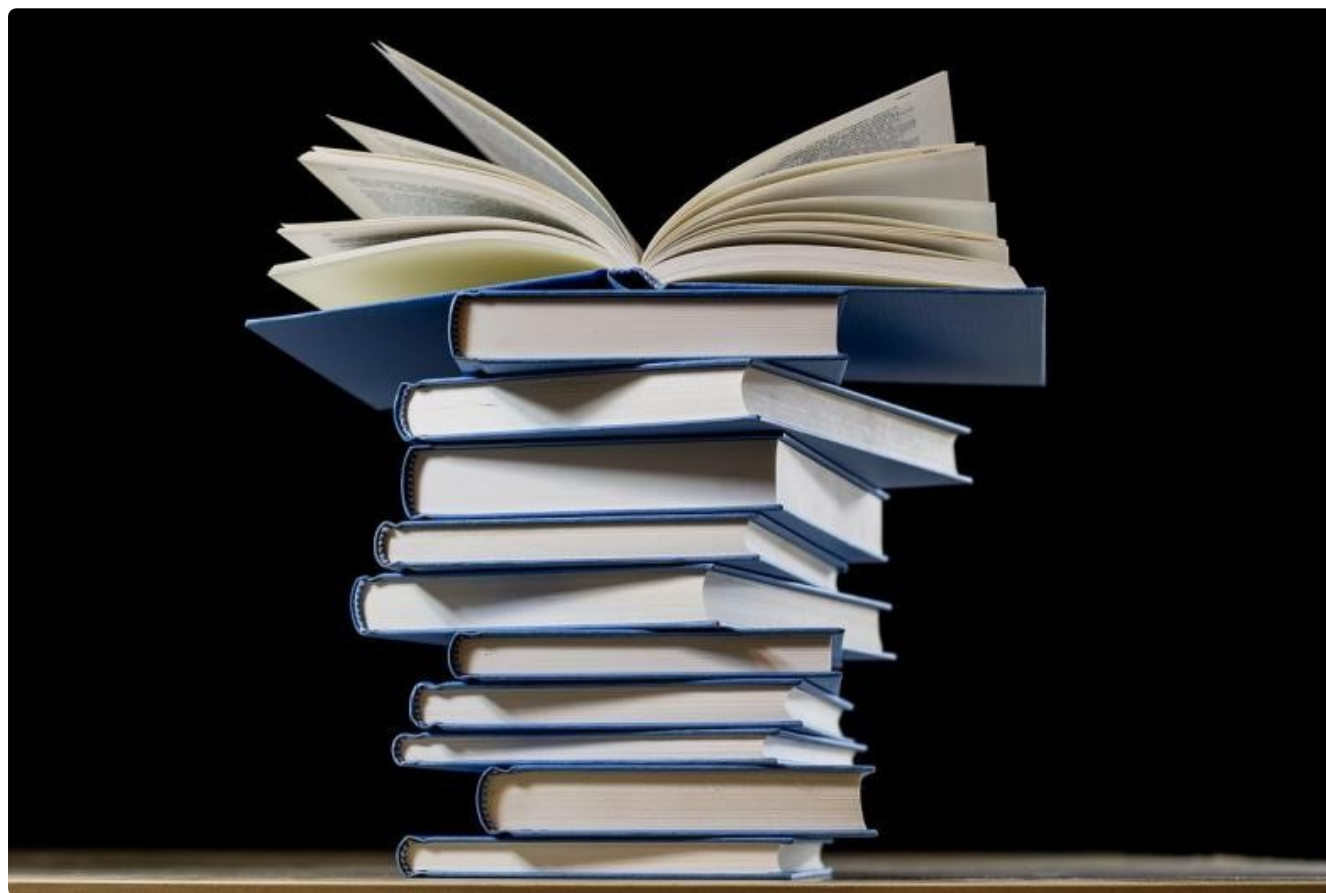

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [News](#) » Publicaties van onze geassocieerde onderzoekers

Publicaties van onze geassocieerde onderzoekers

De geassocieerde onderzoekers van het CegeSoma zijn actief op uiteenlopende terreinen en publiceren geregeld over hun favoriete thema's. Dit korte overzicht geeft een idee van het onderzoek waar ze mee bezig zijn.

Gerlinda Swillen is nu vooral actief in het domein van geschiedenis van de gezondheidszorg. Behalve over het Brugmann-ziekenhuis tijdens de bezetting publiceerde ze ook over maskers en ziekenhuisbedden. De link met de recente actualiteit zal niemand ontgaan...

Gerlinda Swillen, *Van ziekenhuisbedden en maskers*, in: C. Van Tilburg, & V. Van Roy (eds.), *Epidemieën, hun impact en hun bestrijding – Een historisch overzicht met actualiteitswaarde*, Cahiers GGG – Geschiedenis van de Geneeskunde en Gezondheidszorg, nr. 15, Antwerpen/Apeldoorn, Garant, 2021, p. 97-123. Gerlinda Swillen *L'Hôpital Brugmann à l'heure allemande (1940-1944)*, in : [Cahiers Bruxellois – Brusselse Cahiers, 2019/1 \(LI\)](https://www.cairn.info/revue-cahiers-bruxellois-2019-1-page-167.htm), p. 167 à 195, <https://www.cairn.info/revue-cahiers-bruxellois-2019-1-page-167.htm>

Verder recenseerde Gerlinda Swillen het boek van M. Aalders, G. Pusztai, O. Rethelyi (eds.), *De Hongaarse kindertreinen. Een levende brug tussen Hongarije, Nederland en België na de Eerste Wereldoorlog*. Budapest/Hilversum, L'Harmattan/Uitgeverij Verloren, 2020 voor het Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis.

Etienne Verhoeyen, een van de meest vooraanstaande specialisten van de inlichtings- en actiediensten recenseerde voor het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis het boek van Kenneth Lasoen, *Geheim België, De geschiedenis van de inlichtingendiensten 1830-2022*, Tielt, 2020. Etienne Verhoeyen is echter allesbehalve een 'nichespeler': deze ervaren onderzoeker is goed thuis in heel uiteenlopende domeinen van de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. In *Brood en Rozen* publiceerde hij een artikel over de contacten tussen socialistische in Londen en in bezet België : Etienne Verhoeyen, 'De geheime contacten tussen 'Londen' en socialistische in bezet België (1941-1944)' in, *Brood en Rozen*, 2020, 2, p. 28-45.

Ook bij andere geassocieerde onderzoekers ligt het accent op de bezettingsgeschiedenis, maar sommigen kiezen meer voor een regionale benadering. Zo publiceerde **Heili Verstraeten** in het themanummer Collaboratie en verzet in het Kortrijkse van *De Leiegouw* een uitgebreide bijdrage over de oorlogsburgemeester en de Nieuwe Orde in Bissegem : Heili Verstraeten, 'De Dietsche vesting: opgang en ondergang van de Nieuwe Orde en haar Bissegemse oorlogsburgemeester' in, *De Leiegouw*, 2021, 63, 1, p. 9-70.

Ook in de talrijke publicaties van **Frank Seberechts** krijgt de lokale geschiedenis veel aandacht: hij schrijft zowel over Putte als over Wommelgem. Alle publicaties opsommen zou ons te ver leiden, we pikken er slechts eentje uit 'Twee Wommelgemnaars in het koloniale leger in Nederlands Indië in de negentiende eeuw', in *De Krijter*, april 2020, nr. 1, pp. 2-4 omdat ze de band legt met de koloniale geschiedenis. Frank Seberechts publiceerde verder over de geschiedenis van de Volksunie 'Net geen goud op de barrikaden. 47 jaar Volksunie (1954-2001)', in *ADVW-Mededelingen*, 73, 2021, p. 4-13.

Daarnaast is hij ook actief op de website *Antwerpen herdenkt*, met soms verrassende thema's zoals het monument voor de Beerschotse atletiekclub 'Monument van de maand: Herdenkingsmonument van Beerschot Athletic Club, in: *Antwerpen herdenkt*, <https://www.antwerpenherdenkt.be/oorlogsgetuigen/monument-van-de-maand-herdenkingsmonument-van-beerschot-athletic-club>, 16.12.2021.

Andere geassocieerde onderzoekers bewandelen dan weer specifieke paden. **Anne- Catherine Pardon** publiceerde over Gerhard Kittel en over het anti-semitisme: Anne-Catherine Pardon, "Gerhard Kittel and Judentum III. Judentum und Christentum (RGG2 1929): a Critical Discourse Analysis" in, Andrea Strübind (ed.), *Freedom Then, Freedom Now: An Interdisciplinary and Transnational Dialogue on the U.S.-American Civil Rights Movement*, *Kirchliche Zeitgeschichte*, 2020, 33:1, p. 140-167; Anne-Catherine Pardon 'Retour en force de l'antisémitisme non-éradiqué', in *Hokhma, Revue de réflexion théologique* 119, 2021.

Marc Verschooris heeft net een boek klaar over de Weens-joodse biologe Martha Geiringer, lid van de illegale Revolutionäre Sozialisten, die naar België emigreerde maar in 1943 naar Auschwitz werd gedeporteerd en vermoord werd : Marc Verschooris, *Martha's labyrinth. Een uitzonderlijke vrouwengeschiedenis, 1938-1944*, Gorredijk, Sterck & Devreese, 2022.

Andere geassocieerde onderzoekers hebben publicaties ter perse of in voorbereiding.

Paul De Jongh publiceert nu internationaal over zijn onderzoek over de paters van Val-Dieu en hun rol in het verzet. Hij diende drie engelstalige lemma's (over Hughes Jacobs, Stephen Muhren en Alberic Steiger) in voor *The Dictionary of Cistercian Saints* (DCS) en drie langere bijdragen over hun engagement in het verzet voor de *Analecta Cisterciensia*.

Derk Venema legt de laatste hand aan zijn boek over *Supreme Court under Nazi Occupation*, dat naar verwachting tegen de zomer zal verschijnen bij Amsterdam University Press in de serie *War, Conflict and Genocide*. Voor het *Zeitschrift für neuere Rechtsgeschichte* recenseerde hij Hans Petter Graver, *Der Krieg der Richter. Die deutsche Besatzung 1940-1945 und der norwegische Rechtsstaat*, Baden-Baden: Nomos 2019.

Geert Sels schrijft regelmatig in De Standaard over nazi-roofofst, maar zijn boek over dat thema *Kunst voor Das Reich* is gepland voor oktober van dit jaar.

Marc Schaevers zet zijn research over Hugo Claus verder en hoopt volgend jaar een boek daarover klaar te hebben.

[EHRI-PP General Partner Meeting Praag 17 mei 2022](#)

[De prijs 2021 van de 'Stichting Geheim Leger 1940-1945' en de prijs 2021 van de 'Stichting Gérard Willemot'.](#)

[De slag om de Ardennen anders bekeken](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Gertjan Desmet,](#)

[Nieuwe catalogus voor de bibliotheek van het CegeSoma](#)

[Balans van de studiedagen "Jonge Historici" - promoties 2020-2021](#)

[Belgium WWII, focus op het verzet](#)

[Media and cultural life in German-occupied Western Europe \(1940-1945\)](#)

[Bezet België.](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Élise Rezsöhazy,](#)

© **CegeSoma** | **Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht** | **02 556 92 11**